

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce.

Expedice se nachází v obchodnictví v musikálních **Ludevít Fleischera** v Praze v železné ulici.

Za inserty platí se mimo kolek 30 kr. za řádek 3 kr. poprvé, 2 kr. podruhé.

DALIBOR.

Předplácí se: půll. 1 zl. 60 kr., celoročně 3 zl. 20 kr.

S poštou: půll. 1 zl. 80 kr., celor. 3 zl. 60 kr. r. č.

Pro státy německé: půlletně 1 tol., 8 nov. gr., celoročně 2 tol. 16 nov. gr.

Časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Odpovědný redaktor:

Emanuel Meliš.

Nakladatel:

Ludevít Fleischer.

Bedřich Smetana.

Jedna z našich slovutných a podstatných sil hudebních jest bez odporu *Bedřich Smetana*, chvalně známý pianista a skladatel, jenž zvláště v posledních letech velmi zdárně v oboru české hudby prospívali počíná, a doufáme se zavděčiti našim čtenářům, podáme-li některá jeho data životopisná.

Bedřich Smetana jest nejstarší z tří synů, jež rodiče jeho měli; avšak mimo tyto měl ještě 11 sester, a ze všech dětí zůstalo jich pouze jen jedenáct na živě. Bedř. Smetana narodil se dne 2. března 1824 v Litomyšli a byl co první syn po tolika děvčatech, mazlíčkem svých rodičů. Jeho otec, tehdaž panský sládek, nacházel se v dobrých poměrech a byl velký přítel hudby. Hrál dosti dobře na housle a shromáždil u sebe každého týdne tamější přátele hudby k hudbě kvartetní, při níž Bedřich — jsa teprv 4 leta stár — u boku otce svého státi, rukou takt dávatí a listy obracetí musel. Avšak při tomto zaměstnání nezůstalo to dlouho; neboť již v pátém roku svého stáří hrál Bedřich již na housle a klavír a v tomtéž roku (1829) přednášel v akademii k slavnosti J. M. císaře Františka zřízené veřejně kus na piano a to s takovým úspěchem, že jej jistý pán — anto potlesk — přestati nechtěl — do výšky vyzvedl a v pravo a v levo obecenstvu ukazoval.

Jelikož Bedřich již v prázdných hodinách na klavír fantasoval a komponoval, což jeho otec sepsati musel, anto Bedřich ještě psáti neuměl: pomýšleli rodičové jeho na to, aby lepšího vzdělání došel, než jakého by v Litomyšli dosáhnouti mohl.

Na štěstí přestěhoval se otec jeho do Jindřichova Hradce, kdež Bedřicha tamější ředitel kůru *Ikavec* na klavír a housle dobře vyučoval. Taktéž zpíval Bedřich při každé mši v proboštském chrámu sopranové sólo. Čtyry leta později koupil jeho otec statek v Časlavském kraji a Bedřich dán byl do gymnasia Německo-Brodského. Ačkoliv se otec Bedřichův z hudebního talentu svého syna těšil, nechtěl přec, aby se syn jeho stal pouze hudebníkem, nýbrž ustanovil jej k právnickým studiím, a z té příčiny nedal jej již od 11. roku jeho stáří hudbě vyučovati. Avšak přísná kázeň na taměj-

ším gymnasiu nelíbila se Bedřichu a po dlouhém prošení dovolil mu otec, že v Praze ve svých studiích pokračovati může.

Úplná volnost v Praze sváděla jej více do divadla a koncertů, než do školy a jelikož při tom někteří posluchači filosofie, kteří před tím gymnasiem v Německém Brodě absolvovali, Bedřicha, tehdaž syntaxistu, pro jeho talent do hudebního svého kvartetního kruhu přijali (hrál tehdaž první housle); stranil se konečně zcela školy a žil jen hudbě neb vlastně hudebním jich večerům.

Smetana dosáhl při tom značné zběhlosti na housle a zanedbal přirozeným způsobem úplně piano.

Náhle přijel jeho otec do Prahy a odebral se k profesorovi, aby se zeptal, jak se syn jeho učí. Tu přišlo vše na jevo a rozhořčený otec vzal syna svého po hudbě jen dychtícího s sebou domů na venkov.

Nyní obrátil se otec jeho k svému bratrovi prof. *Josefu Smetanovi* do Plzně s prosbou, aby Bedřich pod jeho dohlídkou tam studia svá dokončil, což se i stalo a Bedřich vstoupil tam poznovu do syntaxe. Aby se však hudbou zanášeti nemohl, dán byl do kláštera k učiteli hlavní školy do bytu. Smetana studoval pilně a absolvoval gymnasium po třech letech. Mezi tím časem obíral se při všech překážkách dosti hudbou, a byl ve všech domech rád vídán, kdež všem večerním zábavám, věnečkům a domácím bálům přítomen byl a svými komponovanými polkami, kadrylami atd. hosti obveseloval. Mimo to vyučoval Bedřich v mnohých domech hudbě. Ostatně myslel dnem i nocí na to, jak by studie svá zanechati a — umělcem se státi mohl.

Mezi tím časem seznámil se se slečnou *Kateřinou Kolářovou*, kterouž co dítě v Jindřichově Hradci v otcovském domě vidíval a která právě z Prahy k svým rodičům do Plzně zavítala. Hrálaf výtečně na klavír a otevřela Bedřichu oči v jeho úplné neznalosti theorie a v solidní, správné hře na piano, v nížto jsouc žákyní Prokšovou hudebního ústavu, vynikala.

Tím vším velice pobádán, zjevil Bedřich profesorovi Smetanovi svou neodolatelnou náklonnost k hudbě a žádal ho, aby vymohl u otce toho, by dále studovati nemusel a raději úplně a dokonale v hudbě se vzděláti mohl. Prof. Smetana učinil tak a Bedřich dán byl opět do Prahy, kdež přičiněním matky K. Kolářové od mistra J. Prokše co žák theorie přijat byl.

Téhož roku (1843) obdržel rekomandaci ředitele konservatoria pana Bedřicha Kittla místo učitele hudby u Jeho Exc. hraběte Leopolda Thuna, kdež až do r. 1847 setrval.

Příčinou, proč z tohoto váženého domu odešel, byla láska k slečně K. Kolářově, kterouž za svou manželku pojmouti chtěl a tedy výnosnějšího místa si dobytí musel. Smetana ustanovil se na tom, uměleckými cestami jména a také postavení dosáhnouti a cvičil se pilně na piano. Tu však nastal r. 1848 a s ním zmizela každá vyhlídka na výsledek umělecké cesty, jelikož politické události všechny mysly sebou uchvátily.

Na domlouvání svých přátel pokusil se Smetana hudební ústav na způsob Proškův v Praze zříditi a obdržel k tomu již v srpnu téhož roku vyšší povolení. Smetana otevřel ústav svůj v říjnu 1848 a ačkoliv po takovémto politickém ruchu na značný výsledek počítati nemohl, rozmnožilo se účastenství žáků v té míře, že konečně Smetana své přání vyplniti a slečnu K. Kolářovu za manželku (r. 1849) pojmouti mohl.

R. 1846 seznámil se s Rob. Schumannem a s jeho znamenitou manželkou Klarou, roz. Wieckovou, když v Praze koncerty dávala. Dříve před tím byl nadšen skladbami Schumannovými, které vynikajíce skoro Bachovou hloubkou harmonie a rytmiky jeho mysli. Beethovenovými, Schubertovými a Chopinovými skladbami již živené a připravené, velmi dobře svědčily, ji osvěžily a posilnily.

Za tou příčinou toužil Smetana po příležitosti, by se Schumanna osobně znáti naučil a aniž by se od někoho k němu uvéstí dal, představil se mu sám, rukopis sonaty mu podáváje.

Schumann si ji ponechal a slíbil, že ji prohlédne a mu radu udělí, jakou cestou by jíti měl, aby se skutečným umělcem stal. Při opětné návštěvě radil Smetanovi, aby pilně Šeb. Bacha studoval, poněvadž prý, jak ze sonaty vysvítá, Beethovena prostudoval. Dále mu pravil, aby se do Lipska k Mendelssohnovi odebral a as rok u něho studie konal.

Smetana nemohl radu tuto uposlechnouti, jelikož tomu poměry jeho nedovolaly a poněvadž v Mendelssohnu při vší úctě k němu muže pro svou náklonnost k umění neviděl. Použilť tedy pouze jen první část Schumannovy rady a studoval v Praze pilně sám Bacha.

V umělecké jednotě „*Concordia*“ v Praze poznal Smetana *Alex. Dreyschoka*, který jej častěji poslouchal a přijmul od něho mu věnovanou *Allegro capriccioso H-moll*. Většího vlivu měla na jeho umění známost s Fr. Lisztem roku 1849. Mrzut na to, že jest to tak nesnadné, jména si dobytí, napsal dva svazky charakteristických kousků, které co 1. opus Lisztovi věnoval, a na zdar s přiloženým psaním do Výmaru zaslal. Netrvalo to dlouho a přišla odpověď od Liszta, že přijímá dedikaci a to s tím větším potěšením, ježto tyto kouky k nejzdařilejším náleží, kterých se mu dostalo a že je sám v Lipsku u Kistnera uveřejní. Tento výsledek Smetanu velmi oblažil. Kistner vydal později též Smetanův op. 2. „*Stammbuchblätter*.“ Liszt neznal ho dříve ani dle jména ani osobně. Když r. 1849 z Vídně Prahou cestoval, dal požádat Smetanu, by jej v hostinci navštívil, ne-

bof se jen několik hodin zde zdržel a nikam nevycházel. Že tam ihned spěchal, rozumí se samo sebou. Jeho osobnost unesla Smetanu, jeho obcování s ním bylo jako s kolegou; Liszt jej povzbuzoval napomínáním, aby důvěřoval více svému talentu než recensentům, a aby v srdci nosil umění v jeho čistotě a posvátnosti atd. To vše bylo příčinou, že jej Smetana od té doby nejen zbožňoval ale i miloval.

Toho samého roku zřídil Smetana hudební ústav v Praze, a držel jej až do r. 1856, kdežto se do Švédska odebral.

V Praze vystoupil Smetana častěji veřejně co pianista, nazvíce v komorní hudbě. Politickými událostmi r. 1848 zašly kvartetní zábavy.

Smetana započal je opět r. 1850 spolu s houslistou *Němcem*, violistou *Králem* a cellistou *Frägem* ve svém vlastním bytu (v železné ulici), a zábavy ty těšily se z velmi četné návštěvy, sám císař Ferdinand poctil jej svou návštěvou. Následujícího roku pokračovalo se v nich v hraběcím Clamovském paláci. Když Němec a Fräg Prahu opustili, súčastnil se jen někdy Smetana při nich svým spoluúčinkováním; tak pod Königslöwem v konviktě ku př. co sólista, hrál mimo jiné též při slavnosti Mozartově koncert D-moll od Mozarta a byl dvakrát vyvolán. Taktéž při slavnosti Beethovenově v konviktě s Königslöwem, kde sonatu Kreuzerovu od Beethovena přednesli atd.

V září r. 1856 vrátil se Liszt z Ostrihomu (Gran), kde se jeho mše provozovala, na pozvání J. N. Škroupa, ředitele kůru do Prahy, aby i zde na sv. Václava Ostrihomskou mši provedl. Téhož času byl Liszt každodenně u Smetany a hrál mu své symfonické skladby někdy samotnému, častěji i jiným umělcům neb milovníkům umění, a tak měl Smetana opět příležitost při něm se učit, jej obdivovati, a při tom měl to potěšení, že i Liszt si ho vážil.

Toho samého podzimku odebral se Smetana na vyzvání Dreyschoka do Gothenburku do Švédska, aby tam koncertoval. Tam se právě utvořila philharmonická společnost, která ředitele potřebovala. Smetana přijal toto mu nabídnuté místo, a v následujícím letě povolal tam i svou rodinu. Bohužel ale zhoršilo se tam následkem tamnějšího podnebí mnoholetá plicní nemoc jeho manželky, a předvídajíc brzký konec svůj, přála si, by se s ní do otčiny navrátil, aby ve své vlasti odpočívat mohla. V březnu dával Smetana v Gothenburku koncert na rozloučenou, kdežto obdržel od společnosti stříbrnou taktovku. V dubnu odebral se se svou nemocnou chotí domů, přijel s ní však jen do Drážďan, kdež dne 19. dubna zemřela. Mrtvolu dal Smetana do Prahy dopravit, a zde dle jejího přání pochovat.

Jsa nyní samotén, vrátil se Smetana do Gothenburku, kdež požíval všestranné úcty a velkého účastenství. Tam pobyl až do roku 1861, odkudž se konečně docela odebral, aby umělecké cesty po světě konati mohl. Že jej velmi neradi Gothenburčané ztratili, dosvědčil poslední koncert v březnu téhož roku, kdežto byl kvítím a věnci skoro zasypán. V dubnu koncertoval v Štockholmu s velkým úspěchem. Na to odebral se do Prahy, kdež pro svou vlast hudbou působiti si ustanovil. Když umělecká jednota v Praze do života vstou-

pila, zvolen byl do výboru hudebního odboru a od tohoto za předsedu jeho. Smetana získal si svými koncerty k dobročinným účelům velkých zásluh a svými kompozicemi, jmenovitě ouverturami, skladbami pro piano atd. chvalného jmena. Že i s velkým úspěchem pole českých čtvero zpěvů vzdělávati počíná, mohl se každý přesvědčiti při koncertu „Hlaholu“, kdež jeho sbor „Tři jezdcí“ velké pochvaly došly. Méně však bude okolnost známá, že p. Smetana českou operu dokončil, na níž obecnost naše již předkem upozorňujeme. Přejeme, aby musa paně Smetanova ještě dlouhá letá ve prospěch naší hudební literatury účinkovala!

R.

Stručný dějepis varhan.

(Dokončení.)

Poznenáhla odstraněny jsou krátké oktávy, které však bohužel u všech varhan Rakouska a Čech naléztí lze; nejvíce zušlechtěny jsou jazýčkové hlasy, jako na př. *vox humana* a *trompeta*. Ratz v Mühlhausenu vynášel *vox angelica*. Na to jsou vynalezeny velmi něžné hlasy, jako: *Fuyara* — *Salicional* — *Viola* a *da Gamba* atd. Varhanáři stavěli varhany znamenité velikosti, vkládali měchy do zvláštních schránek mimo chrám, dali varhanám patřičného rozměru, jakož i nadherné průčelí s přesně pozlacenými řezbami a uměle zhotovenými figurami, rozdělili píšťaly na vížky a pole a krásně je ozdobili.

Bohužel přidělavány byly k varhanám rozličné nedůstojné a nábožnost rušící hlasy a jiné předměty. Tak bylo slyšet u některých varhan šveholení ptáků, kukání kukačky, víření bubnů; jinde zase postavili v čelo varhan orla, jenž při hraní na varhany křídlo pohyboval, neb janděla, jenž polniči k ústům dával atd. atd.

Ku konci 18. století zrušovány byly tyto hračky. Bratři Wagnerové rozdělili nejprv hlavní průvan tak, že každá větrnice přímo od hlavního průvanu svůj vlastní vzduch dostávala, zavedli *pedální měchy*, by největším pedálním hlasům silnějším vzduchem mohutnějšího tónu dodali.

Varhanáři stavěli varhany se 4 manualy 32' principal, 32' posouna v pedalu, 16' principal v hlavním manualu.

Na začátku 19. století hledělo se k tomu, by se hlasu varhan jakési vláčnosti dodalo. Strojník Kaufmann v Drážďanech vynášel *kompresní měch*, pomocí jehož se crescendo a decrescenda u varhan docíliti mohlo. Též opat Vogler snažil se varhany zdokonalit a sepsal simplifikační návod k varhanám. R. 1818—20 vystavěl varhanář Marx v Berlíně pro chrám Hohen-Ofenský varhany, jichžto píšťaly z cinku zhotoveny byly.

Správný poměr vzduchovodů mezi sebou ustanovil matematický prof. Töpfer ve Výmaru ve svém důkladném spisu „Varhanářství dle nové theorie.“

Kdo by se více o varhanách a varhanářství dozvědětí chtěl, toho poukazujeme k následujícím spisům: „Syntagma musica“ od Praetoria (3 díly) — „Musica mechanica organandi“ od Adelunga (2 díly) — „Hudební učenost“ od Ade-

lunga — „Orgelhistorie“ od Sponsela — „Všeobecná historie hudby“ od Forkla — „Historie povstání a zdokonalení varhan“ od Antoniho — „Zkouška varhan“ od Werkmeistra — „O stavbě varhan“ od Schlimbacha — „Návod k poznání varhan“ od Wolframa — „O nejhlavnějších povinnostech varhaníka“ od Türka — „Dokonalý varhanář“ od Zanga — „Varhanářství“ od Töpfera — „Theoreticko-praktické varhanářství“ od Küzinga — „Poučení krátké o varhanách“ (v češ.) od Gartnera atd.

Československé zpěvácké spolky.

Jest to ovšem zajímavé, stopovati kdy a kým vplyvem se naše československé zpěvácké spolky zakládati počaly. Jeden z nejstarších spolků, jenž *české čtvero zpěvy* pěstovati počal, jest bez odporu *zpěvácký spolek Josefo-dotský*, kterýž pod ředitelem svým p. Částkou chvalně prospíval. Ačkoliv horlivý pan Částka u provozování českých sborů mnoho úkoru od jisté nepřívznivé strany snášeti musel, neustál přec ve své vytrvalosti a získal si mnoho zásluh o pěstování českých čtvero zpěvů. R. 1856 povstal *zpěvácký spolek Kutnohorský*, kterýž však za tehdejších nepřívznivých časů malou činnost na jevo dával a trprv v novějším čase krásně rozkvetl. Též *Chrudímský zpěv. spolek* byl téhož roku povolen; avšak i tento rozvinul se bujaře teprv r. 1861, kdež se volněji pohybovati mohl. R. 1858 zřízen byl v *Novém Bydžově* český zpěv. spolek, kterýž při svých skromných silách dobře na obyvatelstvo působil. Když ale r. 1858 hudební časopis „Dalibor“ vycházeti počal, hleděl co možná k tomu, aby se na venkově čeští zpěv. spolkové zřizovali. I povstali r. 1859 zpěv. spolkové v Ném. Brodě, Turnově, Písku, Jaroměři, Králové Dvoře a utrakvistický spolek v Praze; r. 1860 v Semilech, Čáslavi, Nové Pace, Vysokém Mýtě, Slaném a v Ledči; r. 1861 v Lounech, Pardubicích, Strakoncích, Táboře, Klatovech, v Jindř. Hradci; r. 1862 v Poličce, Brandýse nad Labem, Roudnici, Lomnici u Jičína, Prachaticích a v Mšeně.

Nejmocnější pohnůtkou k zakládání českých zpěváckých spolků byla zajisté *velká národní slavnost*, kterouž „Hlahol“ v Praze dne 16. května 1862 uspořádal, a v nížto se již tehdaž *64 zpěváckých spolků* účastnilo. Od té doby nastal znamenitý ruch na venkově a každé téměř větší město v Čechách a na Moravě přičinilo se všemožně o zřízení zpěv. spolku a ejhle! sotva že byl rok uplynul, čítáme již v Čechách a na Moravě více než 160 zpěv. spolků, které zde k dobrému přehledu podáváme:

Zpěv. spolek v Bavorově	
„ „ v Benátkách Nov. „Bohuslav“	
„ „ v Benešově „Ozvěna“	
„ „ v Berouně „Slavoš“	
„ „ v Bělé	
„ „ v Blatné „Úslavan“	
„ „ v Bohdánči	
„ „ v Boleslavi Mladé	

*

Zpěv. spolek v Boleslavi Staré
 " " v Bousově Dolním „Stojmír“
 " " v Brandýse n. L. „Bojan“
 " " v Brandýse n. O.
 " " v Brodě Českém „Krik“
 " " v Brodě Německém „Jason“
 " " v Brodě Železném
 " " v Budyni „Bivoj“
 " " v Budějovicích „Beseda“
 " " v Bydžově Novém „Lubor“
 " " v Bystřici Nové
 " " v Čáslavi „Kovář“
 " " v Čelakovicích
 " " v Dubu Českém
 " " v Dvoře Králové „Záboj“
 " " v Herálci
 " " v Hlinsku „Svantovít“
 " " v Hluboké (Frauenberg)
 " " v Holicích „Neptalim“
 " " v Horažďovicích „Prácheň“
 " " v Hoře Krásné „Ozvěna“
 " " v Kutné Hoře „Tyl“
 " " v Hoře Stříbrné
 " " v Hořicích „Ratibor“
 " " v Hořovicích „Slavík“
 " " v Hostomicích
 " " v Hradci Jindřichově
 " " v Hradci Králové „Slavjan“
 " " v Humpolci „Čech a Lech“
 " " v Chocni
 " " v Chotěboři „Doubravan“
 " " v Chrasti „Samo“
 " " v Chrudími „Slavoj“
 " " v Jaroměři
 " " v Jeníkovu Golčově „Václav“
 " " v Jičíně
 " " v Jilové „Horymír“
 " " v Jilemnicích „Branislav“
 " " v Josefodolu
 " " v Kasejovicích
 " " v Kladrubech
 " " v Klatovech „Šumavan“
 " " v Kolíně „Dobroslav“
 " " v Kostelci nad Orlicí „Orlice“
 " " v Královicích „Hvězda“
 " " v Kušvardě
 " " v Ledči „Buryan“
 " " v Libochovicích
 " " v Libuni
 " " v Litoměřicích „Beseda“
 " " v Litomyšli „Vlastimil“
 " " v Lochovicích „Horymír“
 " " v Lomnici u Jičína „Bořivoj“
 " " v Lomnici (v Buděj.) „Jaroslav“
 " " v Lounech „Vratislav“
 " " v Luži
 " " v Melníku

Zpěv. spolek v Městci Heřmanově „Vratislav“
 " " v Městci Králově „Hlahol“
 " " v Městě Novém „Borovan“
 " " v Milevsku „Vratislav“
 " " v Mirovicích
 " " v Mnichově Hradišti „Lubor“
 " " v Mšeně
 " " v Mýtě Vysokém „Otakar“
 " " v Náchodě
 " " v Nechánicích
 " " v Netolicích
 " " v Nymburku „Hlahol“
 " " v Pacově
 " " v Pace Nové „Hlason“
 " " v Pardubicích „Perštýn“
 " " v Pelhřimově „Záboj“
 " " v Písku
 " " v Plaňanech
 " " v Plzni „Hlahol“
 " " v Počátkách
 " " v Počtýně „Žerotín“
 " " v Poděbradech „Poděbrad Velký“
 " " v Poličce „Kollár“
 " " v Polné „Čestmír“
 " " v Prachaticích
 " " v Praze „Hlahol“
 " " v Přelouči „Vojmír“
 " " v Příbrami „Lumír“
 " " v Přibyslavi „Přibyslav“
 " " v Rabíně
 " " v Radnicích „Puchmír“
 " " v Rakovníku
 " " v Rokycanech „Záboj“
 " " v Roudnici „Říp“
 " " v Rožďalovicích
 " " v Řečici Kardašově „Jablonský“
 " " v Rožmitále „Dalibor“
 " " v Sadce „Ohlas“
 " " v Selčanech „Záboj“
 " " v Semilech „Jizeran“
 " " v Salici České
 " " v Skutči „Rubeš“
 " " v Slaném „Dalibor“
 " " v Smídarech
 " " v Soběslavi
 " " v Strakoncích „Zvon“
 " " v Strašeci Novém „Kollár“
 " " v Stráži
 " " v Supihoře
 " " v Sušicích „Svato-Václav“
 " " v Táboře „Žižka“
 " " v Terezíně
 " " v Třeboni České „Lumír“
 " " v Turnově
 " " v Týnici Hrachové
 " " v Úpici
 " " v Ústí n. Orl. „Lumír“

Zpěv. spolek ve Vamberku
 „ „ ve Velvarech „Hlahol“
 „ „ ve Veselí n. Luž.
 „ „ ve Veselí Vysokém n. Cidl.
 „ „ v Vamberku
 „ „ v Vlašimi „Blaník“
 „ „ v Vltavotýně „Puchmír“
 „ „ v Vodňanech
 „ „ v Volýni
 „ „ v Voticích
 „ „ v Vysoké „Krakonoš“
 „ „ v Zbraslavi „Slovník“
 „ „ v Žamberku

Na Moravě.

„ „ v Blánsku
 „ „ v Brně „Beseda“
 „ „ v Bučovicích „Hvězda“
 „ „ ve Frenštátě
 „ „ v Hnojicích u Sternberka
 „ „ v Hranicích „Jurik“
 „ „ v Ivančicích
 „ „ v Kanicích
 „ „ v Kojetíně
 „ „ v Kroměříži „Moravan“
 „ „ v Letovicích
 „ „ v Mezeříči Valašské
 „ „ v Mezeříči Velké
 „ „ v Nakle u Olomúci
 „ „ v Němčicích
 „ „ v Olomúci
 „ „ v Palkově
 „ „ v Prostějově „Orlice“
 „ „ v Přerově „Prerub“
 „ „ v Příboru
 „ „ v Rožnově
 „ „ v Sebranicích
 „ „ v Štěpánově
 „ „ v Svitávce
 „ „ v Stramberku
 „ „ v Šlapanicích
 „ „ v Vsetíně
 „ „ v Žďáru

Na Slovensku.

Zpěv. spolek v Baňské Bystrici

V Lužicku

Zpěv. spolek v Budyšině „Lumír“

V Slezku.

Zpěv. spolek v Opavě

„ „ v Hučíně (v Pruském Slezku)

V Horvátsku.

Zpěv. spolek v Záhřebě „Kolo“

V Dolním Rakousku.

Zpěv. spolek ve Vídni „Hlahol“

V Americe.

Zpěv. spolek v St. Louis „Lumír“

Z tohoto seznamu vysvítá, že je zpěv. spolků v Čechách 135, na Moravě 28, v Slezku 2, pak na Slovensku, v Lužicku, v Horvátsku, v Dolním Rakousku a v Americe po 1.

Choron a jeho žačka.

Novela od Adama Krasiňského.

(Pokračování a dokončení.)

Tato chvíle byla rozhodnou pro p. Ramiera; nikdy však jí své žačce nepřipomínal, ale také nepřestal o ní pečovat jako dříve, aniž by zničil k ní ochranu otcovskou. V několika měsících po těchto událostech vypukla revoluce, což bylo příčinou, že ústav [p. Chorona zavřen býti musel. Ramier opustil za dva měsíce na to Paříž, usadiv se v jednom provinciálním městě. V šestém měsíci jeho pobytu tamtéž oznamila mladá, všeobecně uznaná umělkyně svůj koncert. V naznačený den byl sál v radnici přeplněn posluchači. Ramier byl jeden z prvnějších a umístil se přímo u piana. Po odehrání ouvertury od ochotníků vystoupí prima donna, přiblíží se důvěrně k pianu a počíná adagio:

Or che son vicino a te,

leč náhle se vzpřímí. Hlas se jí třese, tvář bledne, chce počítí znovu, avšak nastojte! mocný pláč přerval jí oddech. Ramier uzřev ji bez sebe klesající, vyskočí prudce a posadí ji něžně na křeslo a vezmuv jí z ruky noty, počne sám zpívati:

Or che son vicino a te,
 Stanca son di palpitar!

Zpíval s takým citem, s takým výrazem, že veškeré obecnstvo pohnul. Onen večer byl pro churavost koncertistky přerušen. Niva poznala Ramiera, který po odzpívání arie vyšel ze sálu a druhý den opustil město.

Deset roků po této události dávala se v královské akademii hudby nová opera, při níž se téměř celá Paříž účastnila. První zpěvačka, miláček obecnstva, měla v ní největší úlohu. V jednání čtvrtém, v místě to nejdramatičtější, ozval se jakýsi šumot z jednoho zákoutí okrestu: byl to Ramier, jenž horké slze proléval, poznáv v rysech umělkyně bývalou svou žačku Nivu, nynější *Růženu Stolzovu!*

Z polštiny přeložil Frant. St. Blažek.

Feuilleton.

Dopisy z Cech a Moravy.

Z Bavorova. (Odhalení památní desky básníka K. Chmelenského.) Den 8. srpna 1863, slavnost to odhalení památní desky básníka českého Josefa Krasislava Chmelenského stal se pro Bavorov — městečko to v Píseckém kraji — památným. Již v svatvečer dne 7. srpna v 9 hodin oznamovaly rány z hmoždířů slavnost příštího dne; podobné hmoždířové rány i druhého dne, jakožto dne slavnosti samé na slavnost neobyčejnou upozorňovaly. Nejenom hmoždířové rány, ale i osvětlení města, jmenovitě školy, kdež se zvěčnělý básník narodil, a čepobití byl důkaz, jak si Bavorovští obyvatelé umějí vážit našich výtečníků. V 6 hodin ráno prošel hudební sbor město. V 9 hodin shromáždili se veškerí účastníci slavnosti v městské radnici, odkudž pak o půl 10 odebrali se v slavném průvodu do chrámu Páně, kdež za zvěčnělého Jos. Krasislava Chmelenského slavné rekviem sloužené bylo. V chrámu Páně stál velmi vkusně upravený katafalk, okolo něhož mnoho světél plápolalo. Na kůru zapěl Bavorovský, Vodňanský a Prachatický zpěv. spolek chorální rekviem do A-moll, a dosáhly dobrého přednesu. Po ukončených smutečních službách Božích ubírali se veškerí účastníci ke škole, kdež se zvěčnělý básník narodil. Před školou postavili se veškerí údové Bavorovského zpěváckého spolku v kruh a zapěli sbor „Chvalozpěv.“ Po skončeném sboru tom následovala slavnostní řeč, přednesena zdejší učitelem panem Ponertem. Kdyby byla bývala více srdečněji přednesena, byla by mnohem větší dojem na shromážděné obecenstvo učinila. Po skončené slavnostní řeči byla památní deska odhalena. Na desce té se objevil zlatými slovy vyrytý nápis: „Zde se narodil dne 7. srpna 1801 Josef Krasislav Chmelenský — kráse a pravdě!“ Po odhalení památní desky zapěl opět Bavorovský zpěvácký spolek „Bývali Čechové“ od J. N. Škroupa dovedně. Na to se vrátili zpěváčtí spolkové zpívající „Naprej“ do radnice, za nimi pak též i ostatní účastníci slavnosti. U radnice pak držel Bavorovský pan měšťanosta krátkou řeč k shromážděnému obecenstvu. Po skončené řeči pana měšťanosty hrála hudba národní hymnu, s kterouž se slavnost dopolední skončila. Ke 3. hodině odpolední sešli se opět zpěváčtí spolkové v radnici. Po třetí hodině pak táhly do sadů Bavorovských, kamž je hudba a veliký zástup lidí byl doprovodil. V sadech pak zpívali Bavorovští, Vodňanští a Prachatictí zpěváčtí spolkové střídavě rozličné sbory, které četně shromážděné obecenstvo potleskem sprovázelo, zde bavili se všickni srdečně a nenuceně, a teprv když slunce za hory se bylo skrylo, nastoupila se cesta zpáteční. — Zmínky hoden jest také výlet, uspořádaný dne 9. srpna nedaleko od hradu Helfenburku. Na hradě Helfenburku bavili se účastníci výletu velmi dobře. Zpěv a hudba střídavě rozléhaly se v malebném, vysokými skalami ověnceném údolí. Teprv k večeru opět rozloučili se účastníci výletu a kráčeli s veselou myslí do domova svého. K. B.

Z Hořovic. (Činnost zpěv. spolků v Hostomíciích — Lochovicích — Žebráku a Hořovicích.) Již dlouhý čas nedostalo se do listu tohoto nějakých zpráv o činnosti zpěváckých spolků našeho vřkolí vůbec, zvláště však o činnosti spolku Hořovického „Slavíka.“ Beru tedy tu povinnost na sebe, vřkolních spolků v krátkosti se zmíniti. Spolek Hostomický, jenž byl počátkem roku 1863 prozatímně zřízen, zanikl brzy a to jenom z té příčiny, poněvadž celé město následkem nesmírného, veškerou naději několika set rodin zmařivšího krupobití na společenském životu tak dlouho nějakého podílu bráti nechce, pokud by se měšťanstvo poněkud nezotavilo. Za to si bujaře počíná spolek Lochovický „Horymír,“ jenž výnosem slavného náměstnictví od 24. června 1863 čís. 40598 úředního stvrzení již došel. — I v sousedním městě

Žebráce před krátkým časem nový zpěv. spolek povstal, a jak se proslýchá, valného doma nalézá účastenství. — „Slavíka,“ zpěv. spolku Hořovického, došlo již před několika neděli vyřízení c. k. okresního úřadu, že předložený opravený návrh spolkových stanov výnosem slavného náměstnictví dne 12. červ. č. 33202 bez všeho pozastavení schválen byl; zároveň byl spolek vyzván, trojnásobně zhotovené od výboru podepsané stanovky k potvrzení předložiti. Především ustanoveno na tom, nový výbor zřídit a náměstka ředitele zpěvu vyvoliti. K tomu účelu byla dne 27. července 1863 za předsedání p. předsedy Jana Macháčka, který shromážděné údy vřelými slovy oslovil, pak u přítomnosti úředního vyslance valná schůze odbývána, při kteréžto za náměstka ředitele zpěvu p. Jan Nosek per acclamationem, za tajemníka p. Václav Kokeš, za výbory pp. Václav Botěk, Jan Šťastný, Vojtěch Tomeš a Alois Běhou v většinou hlasů zvoleni byli. Přejeme si upřímně, by nový výbor obor svých práv a povinností upřímně pojal, je svědomitě vykonával, zvláště pak nad pilnou návštěvou produkci bděl, aby nezkalené posud jméno spolku i dále udrženo bylo; já alespoň pevně doufám, že takového pokroku milovati nebude, v jakém si posavad domácí divadelní společnost hová, která k zřízení nového jeviště po 4 měsících ještě ani za mák neučinila. Budoucně více.

✂ Z Jáchymova. (Kapela hornická. — Slečna Reganova. — Zpěv. spolek. — Hudební kapely. — Wiesenthalský zpěv. spolek.) V neděli dne 19. července uspořádal zdejší hornický kapelník p. Jos. Lorenz ml. v sousedním městečku Ostrůvce (Schlackenwerth) v parku při zámku velkoknížete toskánského se svou 40 mužů čítající kapelou koncert, při němž bylo předneseno 11 skladeb, z nichž byly zvláštním potleskem vyznamenány především taneční kusy kapelníkovy, pochod a divertissement, sólo pro eufonion od Pavlise a koncertní ouvertura od Flotowa. Škoda, že pro nepříznivé počasí koncert ten z četného posluchačstva se těšiti nemohl; z Karlových Var dostavily se s lázeňskými hosty jedině 3 vozy. — Jako loňského roku, tak i letos uspořádati hodlá p. kapelník v zimě se svou kapelou několik veřejných produkcí, na něž se již srdečně těšíme. — Před nedávnem koncertovala v Karlových Varech sl. Anna Reganova, která po čtyřletém pobytí ve Vlaších do otčiny své se zase byla navrátila. Pěvkyni tu — žačku proslulé Ungherové — Karlovévarští ani dosti vynachváliti nemohou. Jediná její vada, kterouž jí připisují, záleží prý v nedosti silném hlase. — Nedbalé navštěvování zkoušek, dlouhé letní večery a podniknutá cesta ředitelem zdejšího zpěv. spolku p. A. Paterem byly příčinou, že naši pěvcové po delší čas od pravidelných svých schůzek ustali, aby hrdlům svým popřáli nějakého odpočinku. To vidouce přispívající údové, počínali od spolku ponenáhlu odstoupovati. Okolnost tato a pak brzké přesídlení ředitele pěvecké jednoty horního rady p. A. Pateru do Vídně ku c. k. říšskému geologickému ústavu zavdaly příčinu, že povolání byli veškerí údové zpěv. spolku v sobotu dne 1. srpna u večer v místnostech spolkových k valné schůzi, v níž zvolen byl za nového ředitele jednoty zdejší c. k. notář p. V. Heidler. Výbor zůstal sobě mimo malé změny stejným. Doufáme, že vyvolením nového tohoto ředitele, jenž neméně zasloužilý muž je p. Pateru, nastane zpěv. spolku našemu perioda nová, perioda šťastnější, v níž všemožně o to pečovati bude, by se vyšinul na stupeň též dokonalosti, jakáž každému spolku přísluší, kterouž ale i našemu srdečně přejeme. Ve středu dne 5. srpna zazpívali naši pěvcové oběma svým ředitelům večer zastaveničko. Jak se praví, hodlají v brzku uspořádati i společnou vycházku do našeho okolí. — Ku většímu zvelebení slavnosti svěcení praporu, kterou zdejší střelecká setnina v neděli dne 9. srpna odbývala, hodlal i náš spolek zpěvem ochotně přispěti. Na-

bídnutí toto nebylo (!) však z prvu pro mnohé okolnosti (?) od slavnostního výboru přijmuto. Dozvěděl se pak tento, že případ onen pěvecká jednota do památníku svého zamýšlí zaznamenati, všemožně se přičinil, by se zase se spolkem smířil, což se mu konečně po nemalých nesnázích podařilo. O zmíněné slavnosti zpíval pak zpěv. spolek v kostele při graduale sbor „Weihgesang“ od Abta nad očekávání zdařile a den na to bavil se se střelci v zahradě „u švýcarského domu“ při zpěvu a tanci. Ku svěcení praporu zdejší střelecké setniny zavítaly do Jáchymova se svými setninami i tři cizí kapely, totiž: Blatenská (Platten), Ostrovecká (Schlackenwerth) a Hroznětínská (Lichtenstadt). Ze všech však kapel hudebních zde se sešlých hrála naše hornická nejlépe. Tato přednášela před bytem setnickovým při společné hostině střelců více skladeb jak obyčejně ku všeobecné pochvale. Mimo jmenované kapely zavítaly k nám do údolí i pěvci Wiesenstalského zpěv. spolku ze Sas, již několikrát městem jdouce a veselé písně zpívající, pozornost všech kolem jdoucích na se obraceli. R. L.

Z Neuměřic, blíž Velvar. (Beseda.) Dne 23. srpna bude se zde k účelu zaopatření hudebních nástrojů ku kostelu Zeměšskému a ku podpoře „Svatoboru“ odbývati beseda, při které účinkovati budou: Paní A. Laubová, pánové František Kaván z Veltrus, H. Přerhof z Prahy a Eerd. Laub, komorní virtuos J. V. krále Pruského a J. V. velkovévody Sasko-Výmarského. Program obsahuje: 1. Overtura ze slovanských písní od Tittla. 2. a) „Adagio“ od Vieuxtempa, b) „Polonaisa“ od Lauba, přednese p. Laub. 3. „Strašné slovo“ od Tůmy, deklamuje p. Přerhof. 4. a) „Aj, čo by bola,“ píseň od Pivody, b) „Minka a včely“ a c) „Smíření“, píseň od F. Lauba, přednese paní Laubová. 5. Fantasie na uherské nápěvy od Ernsta, přednese p. Laub. 6. „Šumar“, od Tůmy, přednese p. Přerhof. 7. „Přerušovaný ples vil,“ polka koncertní od Kavána, přednese skladatel. 8. a) „Juk“ trásák od Kavána, b) Národní písně, přednese paní Laubová. 9. a) České národní písně, b) Škádliві díblíci, od A. Rozziniho, přednese p. Laub. Po hudební a deklamatorní akademii nastane taneční zábava. Vstupné pro osobu obnáší 2 zl. r. č. Začátek ve 4 hodiny.

Ze Slaného. (Zábava zpěváckého spolku. — Zkouška ve škole hudební.) Po důstojné slavnosti svěcení praporu byla opět zábava v Malé Kvici dne 22. července uspořádána. Pro nastalý déšť zůstalo mnoho přispívajících údů doma a jen malá část nedala se odstrašiti počasím nejistým. Společnost byla sice malá, ale veselá. K večeru se obloha poněkud vyjasnila, že bylo možno z domu vyjít. Zábava započala sborem „Má otčina“ od K. Slavíka. Počalo se tančiti v sále v hostinci p. J. France při hudbě Slanských ostrostřelců a mezi odpočinky zapěli výkonní údové „Žárlivý holoubek“ od H. Vojáčka, první pochod od K. Bendla, Kadrylu z moravských národních písní a valčík „Jeníčka mám ráda“ od Bělohradského. Všickni se vesměs výborně bavili a po půlnoci společně zástupem v pořádku při zpěvu ubírali se k domovu, před místností zapějíce „Kde domov můj?“ rozešli se. — Dne 3. srpna byla zkouška v hudební škole. Prozatím pronášíme svůj úsudek všeobecný, že k spokojenosti veškerých představených dopadla a tudíž sluší uznati snahu učitele, p. Fr. Hájků. Po krátkém úvodu z theorie ukázalo se, co žáci se naučili zpívati a hrati. Obšírnější pojednání budoucně. —aa—

Kronika zpěváckých spolků.

* * * Zpěv. spolek „Hvězda“ v Hranicích účastnil se dne 18. srpna při slavné národní besedě, kteráž se k oslavě narozenin Jeho Vel. našeho nejmilostivějšího císaře a krále Františka Josefa I. dne 18. srpna 1863 v místnostech zdejší střelnice odbývala. Hudební část provedl sbor c. k. pluku princ Vasa z Olomouce. Program byl následující: Proslov, — národní hymna s průvodem celého orchestru — 1. „Pochod národní,“ sbor od K. Bendla — 2. Koncertní hra c. k. hudeb-

ního sboru prince Vasa — 3. „Kde děva má?“ sólo pro tenorový hlas dle J. Škroupa — 4. Deklamace pro mužského — 5. Deklamace pro ženskou — 6. „Cikáni,“ mužský sbor od Vogla — 7. Kvapík, přednese hud. sbor p. Lošťáka — 8. „Máj,“ dvojzpěv pro 2 tenory s průvodem piana od Ed. Nápravníka — 9. Variace na thema zpěvohry „Norma,“ přednesl na 3 ústních harmonikách p. J. B. — 10. „Zvonky,“ sbor od A. Dreyshoka — 11. Koncertní hra c. k. hud. sboru princ Vasa — 12. „Valčík,“ sbor od Vogla.

* * * Pěvecká jednota Kralodvorská „Záboj“ ve spojení se Sokolem Kralodvorským uspořádala dne 9. srpna pěveckou a deklamatorní zábavu na vinici v Poličanech. Program byl následující: I. oddělení. 1. Hudební skladba, přednesla hudba Sokola Kralodvorského — 2. „Má otčina,“ sbor od Slavíka — 3. „Na Prahu,“ sbor od Veita — 4. „Neumru na slámě,“ trojzpěv z moravských národních písní od Vojáčka spolku „Záboji“ věnovaný — Pochod z českých národních písní od Bendla. II. oddělení. 1. Hudební skladba, přednesla hudba Sokola Kralodvorského — „Odplata,“ sbor od Vašáka — „Utonulá,“ sbor od Křížkovského — 4. „Dívka z mlýna,“ polka od K. Tysovského, člena spolku „Záboje“ — 5. a) „Horo, horo, vysoká jsi“ — b) „Kde domov můj?“ národní písně ve sboru uvedeny panem Hellerem.

* * * Semilský zpěvácký spolek „Jizeran“ světil dne 26. m. m. svůj prapor. Začátek slavnosti činil proslov, pak následovaly: 2. Overtura — 3. „Pozdravení pěvcovo“ od J. V. Veita — 4. „Skvělý podíl,“ sbor od Fr. Vogla — 5. Overtura — 6. Deklamace — 7. „Cestování,“ sbor — 8. „Dcerám českým,“ sbor od Görnera — 9. „Pochod“ od Pavlise. — Prapor spolku, který snahou choti c. k. aktára p. Pince tak skvostný vypadl, sestává z těžké látky; v červeném poli jest bílý lev a v bílém poli jelen se šesti hvězdami, znak to městský, po stranách na skvostných pentlicích vyšito jest: „Zpěvácký spolek Semilský „Jizeran“ a heslo spolku: „V zpěvu naše síla.“

* * * Zpěv. spolek města Hor Stríbrných u Nalžova uspořádal dne 16. srpna t. r. na památní hoře Prácheň nad Horažďovicemi národní slavnost k oslavení tisícileté památky zavedení křesťanství Cyrilem a Methodějem v Čechách a na Moravě. Slavnost započala požehnáním v starobylém kostele sv. Vojtěcha na hoře Prácheň, při němž zapěli spojení zpěváckí spolkové písně sv. Vojtěcha z X. století. Na to zapěli následující sbory: „Na Prahu“ od Veita — „Hlahol“ od Bendla — „Děvče, já ti udělám“ od JUDr. Procházky. — „Staročeská“ od Škroupa — „Naprej“ od Jenka — „Kde domov můj?“ — Vedení sborů řídil pan JUDr. Ludevít Procházka.

* * * Zpěv. spolek „Vlastislav“ v Heřmanovu Městci uspořádal dne 15. srpna b. r. za přítomnosti Kutnohorského Sokola v místnostech besedních pěveckou a deklamatorní zábavu ve prospěch pohořelých v Polné.

* * * Jílovský zpěv. spolek „Horymír“ uspořádal dne 18. srpna 1863 ve prospěch pohořelých v Polné besedu. Program obsahoval proslov, tři deklamace, jeden dvojsbor a pět čtvero zpěvů.

* * * Stanovy zpěv. spolku „Blaník“ ve Vlašimi byly od c. k. místodržitelství potvrzeny. Spolek tento vystoupil poprvé u veřejnost v besedě, kterouž uspořádal k oslavení narozenin Jeho Vel. dne 18. t. m.

* * * Zpěv. spolek v České Třebové přijal jméno „Lumír.“ Stanovy jeho jsou již od c. k. místodržitelství potvrzeny.

* * * Zpěvácký spolek „Slavoš“ v Berouně uspořádal dne 18. t. m. „na Plzence“ pěveckou akademii ve prospěch pohořelých v Lomnici.

* * * Plzeňský zpěvácký spolek „Hlahol“ uspořádal dne 16. t. m. výlet do lesů blíže Výprnice. Údové shromáždili se v měšťanské besedě a vyšli o 1 hodině.

* * * Zpěv. spolek „Svantovít“ v Hlínku uspo-

rádal na oslavení výroční památky svého trvání a ve prospěch pohořelých v Polné dne 16. srpna národní besedu v zahradě p. Jana Adámka. Program: 1. „Rovnost a svornost,“ sbor od Jelena — 2. Proslov přednesl p. K. Adámek — 3. Hymna od Procha — 4. Deklamace, přednesla sl. M. Adámkova — 5. „Žárlivý holoubek,“ sbor od Hynka — 6. Deklamace, přednesl p. Leop. Štírký — 7. „Má otčina,“ sbor od Slavíka. — Po produkci následovala taneční zábava.

** Zpěvácký spolek „Doubravan“ v Chotěboři vydal následující oznámení: Jelikož se dne 6. září b. r. slavnost na památku zvěčnělého F. J. Rubése ve Skutči odbývá, tedy se spolek náš povinná cítí, slavnost svčení praporu svého na neděli dne 13. září b. r. odložit, což se ctěným úduem kvědomosti dává. J. Hubáček, předseda.

** Zpěv. spolek „Horymír“ v Lochovicích a „Slavík“ v Hořovicích uspořádají společně dne 30. srpna t. r. v Lochovicích pěveckou a deklamatorní besedu, jejíž čistý výnos věnován bude pohořelým v Polné.

** „Ratibor,“ Hořický zpěv. spolek, podnikne v neděli dne 23. srpna 1863 pěvecký výlet do Sadové, okresu Nechanického.

** Strakonický zpěvácký spolek „Zvon“ uspořádal v neděli dne 16. srpna 1863 v Pantheonu besedu. Čistý výnos ku prospěchu pohořelých Bezděkovských.

Ochotnická divadla.

V Bystřici (v Jihlavsku) chystají se tamější ochotníci ku provozování veselohry „Obžinky“ od Kořeňovského. — V Sobotce provozovali ochotníci dne 16. srpna řízením výboru občanské besedy „Učenec,“ činohra ve dvou jednáních dle Scribea a Morvela, přeložil J. L. a „Vychovatel v čepci,“ dle Görnera, přeložil F. M. — Dne 9. t. m. uspořádali studující v Strakonických ochotnické divadlo dávající tři kusy: „Po půl noci,“ „Dříve matka,“ „Dvě postele v jednom pokoji.“ Čistý výnos určen jest pro pohořelé Bezděkovské. — Kladenští studující uspořádali v neděli dne 16. srpna divadelní představení se zpěvem a deklamacemi. Podrobný program byl následující: 1. Sbor „Pocestný,“ od Leop. Zvonaře. — 2. Besední čtení. — 3. Píseň: „Matka vlastenka,“ od L. Zvonaře. — 4. Deklamace. — 5. „Podskalská,“ sbor od J. L. Zvonaře. — 6. „Připiketu,“ veselohra. — Dne 15. srpna provozovali studující v Ceterazi divadelní hry: „Vypovězenec“ a „Černý Petr,“ jichž čistý výnos nešťastným pohořelým v Polné jest věnován. — Divadelní ochotníci v Dobrušce dávali dne 16. t. m. veselohru: „Tichá voda břehy mele.“ — Ochotnické divadlo v Sobotce provozovalo v neděli dne 16. srpna veselohry: „Učenec“ a „Vychovatel v čepici.“

Z Prahy.

— Koncert umělecké besedy, ve prospěch pohořelých v Polné v sále na Žofíně odbývaný, těšil se z hojné návštěvy a vypadl v pravém smyslu slova dobře. Slyšeli jsme jeden v národním duchu složený sbor „Orání“ od Vašáka, jež „Hlahol“ slušně přednesl. Na to zpívala sl. Ehrenbergova píseň „Čechové jsou národ dobrý“ a „Hněv“ od Škroupa s obvyklou rutinou, sl. Helena Zawiszanka zapěla dvě polské písně s hlubokým citem a významem a došla hlučné a bouřlivé pochvaly. Pan Lud. Lukes, jenž tentokrát nebyl právě disponován, přednesl výborně „Zastaveníčko“ od V. J. Veita, které pro svou poesii a něžnost veliké pochvaly dosáhla. Též pan Schwarz zapěl dvě písně české s pravým výrazem. Korunou koncertu byla mistrná hra na housle p. Ferd. Lauba, jenž schválně k tomuto koncertu do Prahy přijel. Přednášelf

s panem Bedř. Smetanou nejprve Krentzerovu sonatu pro housle a piano od L. Beethovena, v nížto jeden druhého přestihnouti se snažil, a věru bylo by nesnadno udati, kdož z obou Beethovena hlouběji pojal a jeho duchaplné myšlenky nástrojem svým vyjádřil. Oba umělci byli pro provedení díla hlučně voláni. Dále přednesl p. Ferd. Laub fantasii na housle a směs z národních písní, jejichžto přednesem každého uchvátil. Bylo by věru zbytečné, líčiti mistrovskou hru jeho; neboť kdo neslyšel Lauba — znovuzrozeného českého Paganiniho, na housle hráti, ten si nedovede i po nejzevrubnějším a nejpoetičtějším líčení představití tohoto čarodějce na housle, jenž z nástroje svého netušené tóny vyluzuje a cituplnými melodiemi každého okouzlí. Významný proslov od Karla Sabiny přednášel, vlastně odříkával pan Šimamovský; přednášelf tak rychle, že mu sotva třetí slovo rozuměti bylo a tím minul se proslov svého účinku. Lépe podaril se panu Šimanovskému přednes „Žížky“ dle Lenaua od Fr. J., začef se mu pochvaly dostalo. Výtečně deklamovala paní Pešková deklamaci „Jděte, jděte“ od Fr. Douchy, po jejímžto přednesu velká bouře pochvaly se strhla. Pan Šamberk, jenž Žížku předněsti měl, a sl. Brennerova, která maďarské písně zpívati měla, náhle ochuravěli. —t—

— Hudební škola. C. k. státní ministerstvo nařídilo, aby „theoreticko-praktická hudební škola“ pro učitele, ředitele kůru a zvláště pro čekatele od kapelního mistra u sv. Víta v Praze, Jana Nep. Škroupa, sepsaná, v české a německé řeči vydána, do seznamu učebních prostředků pro praeparandy přijata byla. Ohledně vydání německého díla toho byla veškerá místopřítelství vyjma Benátské a Dalmatinské, ohledně vydání českého však místopřítelství v Praze a v Brně, pak zemská správa v Opavě o tom srozuměny.

— Varhanická škola. Theoreticko-praktický běh na pražské varhanické škole započne v obou ročnících pro školní rok 1863—64 1. říjnem. Kdož přijat býti chce, necht zašle žádost svou s přiloženým křestným listem a výkazem vědomosti jednoho z obou jazyků zemských v mluvě i písmě nejdéle do 30. září — ředitelstvu jmenovaného ústavu v Bartolomějské ulici v konviktním domě, 1. poschodí na zad.

— Pan Bedř. Smetana a Ferd. Heller otevrou dne 1. září t. r. hudební ústav pro klavír, zpěv a theorie hudby. Žáci přijímají se až do 1. října t. r. Podrobnosti plánu ústavu toho sdělí se v ústavu v paláci hraběte Lažanského na nábreží.

— Pan Ulm, redaktor „Slavoje“ a majitel tiskárny pan Schreyer odsouzeni jsou dne 13. t. m. od Pražského c. k. měst. del. okresního soudu pro přestupek v §§. 10 a 11 zákona tiskového obsažený, k peněžité pokutě po 20 zl. r. č.

— Paní Schröderová, roz. Chaloupkova, která u opery Lvovské engažována byla, dostala se nyní k operě Hamburské, kdež s velmi příznivými výminkami engažována jest.

— Pan A. Ander, bratr našeho slavného operního pěvce Alojse Andra ve Vídni, engažován jest nyní v Brunšviku.

Hudební literatura. „Kytice“ jest titul sbírky mužských čtvero zpěvů vlateneckých, žertovných i vážných, společenských i příležitostných, jižto sestavuje a vydává Ludevít Procházka nákladem vlastním. První sešit „Kytice“ obsahuje dva sbory, které se velmi snadno provéstí dají, totiž: „Čechové,“ sbor od A. Wintra, skladatele oblíbeného sboru „Gdě je slavska domovina“ a „Píseň na nebe,“ sbor od Hynka Vojáčka, jenž si mnohých zásluh o pěstování mužského čtvero zpěvu získal. Sešit tento (hlasy toliko) stojí 50 kr. r. čís.

Dur a moll.

Vynálezce tleskotu. Largius Licinius, současník Nerona, může se za vynálezce tleskotu považovati. Byl prvním tleskačem (klakérem) římských advokátů. Tito lidé „Iudicaeni“ zvaní, tleskali na dané znamení advokátům, kteří před soudem při líčili; za to dostávali tyto hladoví chudasové oběd.